

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 89

**Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Yirmi
Sekizinci Taraflar Toplantısı'nda Üzerinde
Mutabakata Varılan Montreal Protokolü'ne
Yönelik Değişikliğin (Kigali Değişikliği-2016)
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair
Kanun Teklifi (2/1896) ve Dışişleri Komisyonu
Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/1896 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Genel Gerekçesi 4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi 5

• Dışişleri Komisyonu Raporu 6

• Teklif Metni 8

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 8

• Değişiklik Metni 9

• Beyan 20

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 465344 evrak numaralı "Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısı'nda Üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolü'ne Yönelik Değişiklik (Kigali Değişikliği-2016)"ın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

09/05/2019

Mustafa Şentop

Tekirdağ

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1896)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Çevre Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolünün temel amacı, Ozon Tabakasını İncelten Maddelerin (OTİM) üretim ve tüketimini kontrol altında tutmak için önlemlerin alınması ile nihai aşamada OTİM'lerin üretim ve tüketiminin tamamen sonlandırılmasıdır.

Montreal Protokolüne 1991 yılında taraf olan Türkiye, söz konusu Protokolde daha önce yapılan 4 değişikliği de kabul etmiştir. Montreal Protokolüne ilişkin son değişiklik olan Kigali Değişikliği ise 10-15 Ekim 2016 tarihlerinde Ruanda/Kigali'de gerçekleşen Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü 28 inci Taraflar Toplantısında kabul edilmiştir.

Kigali Değişikliği ile Protokol metni altında listelenen "Kontrol Altına Alınan Maddeler" ekine çok güçlü sera gazı etkisi bulunan Florlu Sera Gazları (Hidroflorokarbon, HFC) eklenerek tüketimlerinin belirli bir takvim çerçevesinde azaltılması amaçlanmaktadır. Kigali Değişikliği gereğince, Montreal Protokolüne taraf ülkelerin HFC kullanımlarını 2040 sonlarına kadar yüzde 80-85 oranında azaltmaları gerekmektedir. İlk azaltmanın gelişmiş ülkeler tarafından 2019 yılında yapılması beklenmektedir.

Ülkemiz, Montreal Protokolünün 5 inci maddesi gereğince "Gelişmekte Olan Ülkeler (A5 Ülkeleri)" arasında yer almaktadır. Ülkemizin Kigali Değişikliğinin onaylanması ile 2024 yılında HFC tüketim seviyesinde durdurma yapması, 2029 yılında ise HFC tüketimini azaltmaya başlaması beklenmektedir. Ayrıca, Kigali Değişikliğinin onaylanması ile HFC azaltma yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için ülkemize Montreal Protokolü finansal mekanizması olan Çok Taraflı Fon (MLF) tarafından finansal destek sağlanacaktır.

Bu itibarla, Montreal Protokolüne dair Kigali Değişikliğinin onaylanması, Türkiye'nin ozon tabakasının incelenmesinin ve iklim değişikliğinin engellenmesine yönelik uluslararası işbirliğine verdiği sürekli ve uyumlu katkının devamı açısından önem arz etmektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 68244839-599-77697

3 Mayıs 2019

Konu: Kigali Değişikliği (2016)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

10-15 Ekim 2016 tarihlerinde Kigali’de düzenlenen Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısında üzerinde mutabakata varılan Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolüne Yönelik Değişikliği Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince beyan ile birlikte onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

30/5/2019

Esas No: 2/1896

Karar No: 55

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığınca 3/5/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısında Üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolüne Yönelik Değişiklik (Kigali Değişikliği-2016)”, 9/5/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla “Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısında Üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolü’ne Yönelik Değişikliğin (Kigali Değişikliği-2016) Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 15/5/2019 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Çevre Komisyonuna havale edilen 2/1896 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 29/5/2019 tarihli 9’uncu toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; çok güçlü sera gazı etkisi bulunan florlu sera gazlarının (HFC) tüketiminin azaltılarak, iklim değişikliğinin ve ozon tabakasının incelmesinin engellenmesine yönelik Türkiye’nin uluslararası iş birliğine verdiği katkının devam ettirilmesini teminen imzalanan Montreal Protokolüne Yönelik Değişikliğin beyan ile birlikte onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Değişikliğin temelini oluşturan Montreal Protokolünün esasen temel amacının ozon tabakasını incelten maddelerin üretim ve tüketimini kontrol altında tutmak için gerekli önlemlerin alınması ve nihai aşamada bu maddelerin üretim ve tüketiminin tamamen durdurulması olduğu,

Bu kapsamda Montreal Protokolüne Türkiye’nin 1991 yılında taraf olduğu ve bu Protokolde yapılan 4 değişikliği de kabul ettiği,

Montreal Protokolüne ilişkin son değişiklik olan Kigali Değişikliğinin ise 10-15 Ekim 2016 tarihlerinde Kigali’de gerçekleşen ozon tabakasını incelten maddelere dair Montreal Protokolü Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısında kabul edildiği,

Kigali Değişikliği ile Protokol metni altında listelenen, kontrol altına alınan maddeler ekine çok güçlü sera gazı etkisi bulunan florlu sera gazlarının da eklenerek bunların tüketimlerinin belirli bir takvim çerçevesinde azaltılmasının hedeflendiği,

Bu değişiklik gereğince Montreal Protokolüne taraf ülkelerin belirlenen florlu sera gazları kullanımlarını 2040 sonlarına kadar yüzde 80 - yüzde 85 oranlarında azaltmalarının taahhüt edildiği ve bu konuda ilk azaltmanın gelişmiş ülkeler tarafından da 2019 yılında yapılmasının beklendiği,

Türkiye’nin bu Protokol kapsamında gelişmekte olan ülkeler kategorisinde olduğu, dolayısıyla bu noktada Kigali Değişikliğinin onaylanmasıyla 2024 yılında florlu sera gazları tüketim seviyesinde durdurma yapması ve 2029 yılında ise bu gazların tüketimini azaltmaya başlamasının beklendiği,

Değişikliğin onaylanmasıyla florlu sera gazları azaltma yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için ülkemizde, Montreal Protokolü finansal mekanizması olan çok taraflı fon tarafından da finansal destek

sağlanmasının öngörüldüğü, bu amaçla ülkemize taahhüt edilen fonun miktarının yaklaşık 56 milyon dolar olduğu ve bunun yaklaşık 51 milyon dolarının da Türkiye'ye tahsis edilmiş durumda olduğu,

Ülkemizin İklim Değişikliği Sözleşmesinin aksine bu Protokolde 1996 yılında, 20'nci yılına özel uygulamayı en iyi yapan örnek ülkelerden biri olarak gösterildiği.

Protokol uyarınca gelişmiş ülkeler 2019'da florlu gazları ve soğutucu gazları azaltmaya başlarken, gelişmekte olan ülke kategorisinde olduğumuz için ülkemize 2029'a kadar bir geçiş süresinin verildiği, 2033 yılında bu değişikliğe taraf olmayan ülkelerle ilgili birtakım ticari kısıtlara da gidilebileceğinin müzakerelerde dile getirildiği,

Ayrıca Montreal Protokolü'ne dair Kigali Değişikliğinin onaylanmasının Türkiye'nin ozon tabakasının incelenmesine ve iklim değişikliğinin engellenmesine yönelik uluslararası iş birliğine verdiği sürekli ve uyumlu katkının devamı açısından önem arz ettiği,

İfade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oybirliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oybirliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey ve Bursa Milletvekili Atilla Ödünç Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Üye
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Ahmet Yıldız</i>	<i>Tulay Hatimoğulları Oruç</i>
İstanbul	Denizli	Adana
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Ali Şahin</i>
Balıkesir	Bursa	Gaziantep
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>	<i>Ahmet Ünal Çeviköz</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Ümit Özdağ</i>	<i>Niyazi Güneş</i>	<i>İsmail Özdemir</i>
İstanbul	Karabük	Kayseri
	(Bu raporun özel sözcüsü)	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI
TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP'UN
TEKLİFİ

**YİRMİ SEKİZİNCİ TARAFLAR TOPLANTISI'NDA
ÜZERİNDE MUTABAKATA VARILAN MONTREAL
PROTOKOLÜ'NE YÖNELİK DEĞİŞİKLİĞİN
(KİGALİ DEĞİŞİKLİĞİ-2016) ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 10-15 Ekim 2016 tarihlerinde Kigali'de düzenlenen Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısı'nda üzerinde mutabakata varılan "Montreal Protokolü'ne Yönelik Değişiklik (Kigali Değişikliği-2016)"ın beyan ile onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**YİRMİ SEKİZİNCİ TARAFLAR TOPLANTISI'NDA
ÜZERİNDE MUTABAKATA VARILAN MONTREAL
PROTOKOLÜ'NE YÖNELİK DEĞİŞİKLİĞİN
(KİGALİ DEĞİŞİKLİĞİ-2016) ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kigali Değişikliği (2016): Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısı'nda Üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolü'ne Yönelik Değişiklik (Kigali, 10-15 Ekim 2016)

[Kaynak: Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısı raporunun 1. Eki. Değişiklik, 1 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe girecektir.]

1. Madde: Değişiklik

1. Madde, 4. fıkra

Protokol'ün 1. maddesinin 4. fıkrasında geçen "C Eki veya E Eki" ifadesi " C Eki, E Eki veya F Eki" şeklinde değiştirilmiştir.

2. Madde, 5. fıkra

Protokol'ün 2. maddesinin 5. fıkrasında geçen "ve 2H maddesi" ifadesi " 2H ve 2J maddeleri" şeklinde değiştirilmiştir.

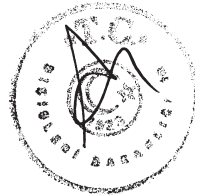
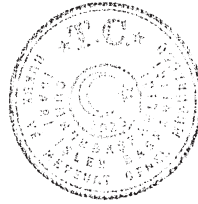
2. Madde, 8(a), 9(a) ve 11. fıkralar

Protokol'ün 2. maddesinin 8(a) ve 11. fıkrasında geçen "2A'dan 2I'ya kadar" ifadesi " 2A'dan 2J'ye kadar" şeklinde değiştirilmiştir.

Protokol'ün 2. Maddesinin 8 fıkrasının (a) bendinin sonuna aşağıdaki cümle getirilmiştir:

"İlgili Tarafların birlikte hesaplanmış toplam tüketim veya üretim düzeyinin, 2J maddesinde gerekli görülen düzeyleri aşmaması şartıyla bunun gibi anlaşmalar, 2J maddesi uyarınca tüketim veya üretim ile ilgili yükümlülüklere yer verilecek şekilde genişletilebilir."

Protokol'ün 2. maddesinin 9. fıkrasının (a) (i) bendinde, ikinci defa kullanılan "olmalı" ifadesinden sonra gelen "ve" kelimesi silinmiştir.

Protokol'ün 2. maddesinin 9. fıkrasının (a) (ii) bendi, (a) (iii) olarak yeniden numaralandırılmıştır.

Protokol'ün 2. maddesinin 9. fıkrasının (a) (i) bendinden sonra gelecek şekilde aşağıdaki ifade, (a) (ii) bendi olarak eklenmiştir:

"A Eki, C Eki ve F Eki'nin 1. grubunda yer verilen küresel ısınma potansiyellerine yönelik olarak düzenlemeler yapılmalı ve eğer halihazırda yapıldıysa bu düzenlemelerin ne olduğu ifade edilmeli ve"

2J Maddesi

Protokol'ün 2I maddesinden sonra gelecek şekilde aşağıdaki madde eklenmiştir:

"2J Maddesi: Hidroflorokarbonlar

1. Taraflardan her biri, 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren on iki aylık dönem boyunca ve takip eden her on iki aylık dönemde F Eki'nde CO2 karşılıkları ifade edilmiş olan kontrole tabi maddeler için hesaplanmış tüketim düzeyinin; aşağıda (a) bendinden (e) bendine kadar belirtilmiş olan yıllara ait yüzdeyi ve 2011, 2012 ve 2013 yıllarına yönelik olarak F Eki'nde yer verilen kontrole tabi maddelerin hesaplanmış tüketim düzeylerine ait yıllık ortalamayı ve CO2 karşılıkları 2F maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği üzere C Eki'nde yer alan 1. Grup kontrole tabi maddelerin hesaplanmış tüketim düzeyinin yüzde on beşini geçmemesini sağlar:

- (a) 2019'dan 2023'e kadar: Yüzde 90
- (b) 2024'ten 2028'e kadar: Yüzde 60
- (c) 2029'dan 2033'e kadar: Yüzde 30
- (d) 2034'ten 2035'e kadar: Yüzde 20
- (e) 2036 ve sonrası: Yüzde 15

2. Taraflar, bu maddenin 1. fıkrasına bakılmaksızın 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren on iki aylık dönem boyunca ve takip eden her bir on iki aylık dönemde bir Tarafın, F Eki'nde CO2 karşılıkları ifade edilmiş olan kontrol tabi maddelere yönelik hesaplanmış tüketim düzeyinin; aşağıda (a) bendinden (e) bendine kadar belirtilmiş olan yıllara ait yüzdeyi ve 2011, 2012 ve 2013 yıllarına yönelik olarak F Eki'nde yer verilen kontrole tabi maddelerin hesaplanmış tüketim düzeylerine ait yıllık ortalamayı ve CO2 karşılıkları 2F maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği üzere C Eki'nde yer alan 1. Grup kontrole tabi maddelerin hesaplanmış tüketim düzeyinin yüzde yirmi beşini geçmemesini sağlamaya karar verebilir:

- (a) 2020'dan 2024'e kadar: Yüzde 35
- (b) 2025'ten 2028'e kadar: Yüzde 65
- (c) 2029'tan 2033'e kadar: Yüzde 30
- (d) 2034'ten 2035'e kadar: Yüzde 20
- (e) 2036 ve sonrası: Yüzde 15

3. F Eki'ndeki kontrole tabi maddeleri üreten Taraflardan her biri, 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren on iki aylık dönem boyunca ve takip eden her on iki aylık dönemde F Eki'nde CO2 karşılıkları ifade edilmiş olan kontrole tabi maddelerin hesaplanmış üretim düzeyinin; aşağıda (a) bendinden (e) bendine kadar belirtilmiş olan yıl aralıklarına ait yüzdeyi ve 2011, 2012 ve 2013 yıllarına yönelik olarak F Eki'nde yer verilen kontrole tabi maddelerin hesaplanmış üretim düzeylerine ait yıllık ortalamayı ve CO2 karşılıkları 2F maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği üzere C Eki 1. Grup kontrole tabi maddelerin hesaplanmış üretim düzeyinin yüzde on beşini geçmemesini sağlar.

- (a) 2019'dan 2023'e kadar: Yüzde 90
- (b) 2024'ten 2028'e kadar: Yüzde 60
- (c) 2029'tan 2033'e kadar: Yüzde 30
- (d) 2034'ten 2035'e kadar: Yüzde 20
- (e) 2036 ve sonrası: Yüzde 15

4. Taraflar, bu maddenin 3. fıkrasına bakılmaksızın 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren on iki aylık dönem boyunca ve takip eden her on iki aylık dönemde bir Tarafın, F Eki'nde CO2 karşılıkları ifade edilmiş olan kontrole tabi maddelerin hesaplanmış üretim düzeyinin; aşağıda (a) bendinden (e) bendine kadar belirtilmiş olan yıllara ait yüzdeyi ve 2011, 2012 ve 2013 yıllarına yönelik olarak F Eki'nde yer verilen kontrole tabi maddelerin hesaplanmış üretim düzeylerine ait yıllık ortalamayı ve CO2 karşılıkları 2F maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği üzere C Eki'ndeki 1. Grup kontrole tabi maddelerin hesaplanmış üretim düzeyinin yüzde yirmi beşini geçmemesini sağlamaya karar verebilir.

- (a) 2020'dan 2024'e kadar: Yüzde 95
- (b) 2025'ten 2028'e kadar: Yüzde 65
- (c) 2029'tan 2033'e kadar: Yüzde 30
- (d) 2034'ten 2035'e kadar: Yüzde 20
- (e) 2036 ve sonrası: Yüzde 15

5. Bu maddenin 1'den 4'e kadar olan fıkraları, Tarafların muaf kullanım olmaları konusunda mutabakata vardıkları kullanımların yapılması için gerekli olan üretim veya tüketim düzeyine müsaade etmeye karar verdikleri ölçüde geçerlidir.

6. C Eki'ndeki 1. Grup veya F Eki'ndeki maddeleri üreten Taraflardan her biri, 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren on iki aylık dönem boyunca ve takip eden her on iki aylık dönemde C Eki'ndeki 1. Grup veya F Eki'ndeki maddeleri imal eden her bir üretim tesisinde ortaya çıkan F Eki 2. Grup maddelerine ait emisyonların, yine on iki aylık dönem içerisinde Tarafların onayladığı teknolojik imkânlardan yararlanarak mümkün olduğunca imha edilmesini sağlar.

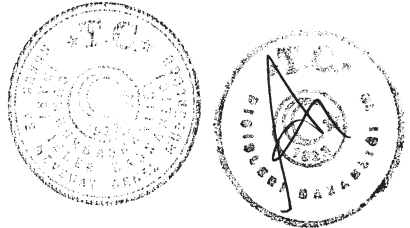
7. Taraflardan her biri, C Eki'ndeki 1. Grup veya F Eki'ndeki maddelerini üreten tesislerin yol açtığı F Eki 2. Grup maddelerin imhasının, ancak ve ancak Tarafların onay verdiği teknolojik imkânlarla yapılmasını sağlar.

3. Madde

Protokol'ün 3. maddesinin giriş kısmı, aşağıdaki ifade ile değiştirilmelidir:

"1. 2. madde, 2A'dan 2J'ye kadar olan maddeler ve 5. madde için Taraflardan her biri; A Eki, B Eki, C Eki, E Eki veya F Eki'nde yer alan her bir madde grubuna yönelik hesaplanmış düzeylere kendileri karar verir."

Protokol'ün 3. maddesinin (a) (i) bendinin son noktalı virgülü "2. fıkrada aksi belirtilmedikçe" ifadesi ile değiştirilmiştir.

Protokol'ün 3. maddesinin sonuna şu metin ilave edilmiştir: “; ve

(d) Diğerlerinin yanı sıra, teçhizat sızıntıları, işlem fanları ve imha cihazlarından çıkan miktarlar dahil ancak kullanım, imha veya depolama amacıyla tutulan miktarlar hariç olmak üzere C Eki'nde öngörülen 1. Grup veya F Eki'nde öngörülen maddeleri üreten her bir tesisin ürettiği ve F Eki'nde yer verilmiş olan 2. grup maddelerin emisyonları.

2. 2J maddesi, 2. maddenin 5 (ii) fıkrası ve 3. maddenin 1 (d) fıkrası için F Eki ve C Eki'nde yer verilen 1. Grup maddelerin CO2 karşılıkları ifade edilmiş üretim, tüketim, ihracat, ithalat ve emisyon düzeylerini hesaplarken Taraflardan her biri A Eki, C Eki ve F Eki'nde yer alan 1. grup maddelerin küresel ısınma potansiyellerinden yararlanır.”

4. Madde, 1. fıkra (vii)

Protokol'ün 4. maddesinin 1 (vi) fıkrasından sonra şu fıkra eklenmiştir:

“1 (vii) Bu fıkranın yürürlüğe girmesini müteakiben Taraflardan her biri, F Eki'nde yer alan kontrole tabi maddelerin bu Protokol'e taraf olmayan devletlerden ithalatını yasaklar.

4. Madde, 2. fıkra (vii)

Protokol'ün 4. maddesinin 2 (vi) fıkrasından sonra şu fıkra eklenmiştir:

“2 (vii) Bu fıkranın yürürlüğe girmesini müteakiben Taraflardan her biri, F Eki'nde belirtilen kontrole tabi maddelerin bu Protokol'e taraf olmayan devletlere ihracatını yasaklar.

4. Madde, 5., 6. ve 7. fıkralar

Protokol'ün 4. maddesinin 5, 6 ve 7. fıkrasında geçen “A, B, C ve E Ekleri” ifadesi “A, B, C, E ve F Ekleri” ifadesi ile değiştirilmiştir.

4. madde, 8. fıkra

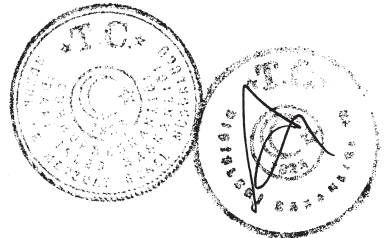
Protokol'ün 4. maddesinin 8. fıkrasında geçen “2A'dan 2I'ya kadar” ifadesi “2A'dan 2J'ye kadar” ifadesi ile değiştirilmiştir.

4B Maddesi

Protokol'ün 4B maddesinin 2. fıkrasından sonra gelecek şekilde aşağıdaki ifade, Protokol'e eklenmiştir:

“2 (ii) Taraflardan her biri, 1 Ocak 2019 tarihine kadar veya bu fıkranın yürürlüğe girme tarihinden itibaren üç ay içerisinde, hangi tarih daha sonra ise, F Eki'nde yer verilen yeni, kullanılmış, geri dönüştürülmüş ve kazanılmış kontrole tabi maddelerin ithalatı ve ihracatına lisansla izin vermek suretiyle bir sistem kurar ve bu sistemi uygulamaya koyar. 1 Ocak 2019 tarihine kadar böyle bir sistemi kurup uygulamaya koyma durumu olmadığına kanaat getiren ve 5. maddenin 1. fıkrası doğrultusunda faaliyet gösteren Taraflar, söz konusu adımları atmayı 1 Ocak 2021 tarihine kadar erteleyebilir.”

5. Madde

Protokol'ün 5. maddesinin 4. fıkrasında geçen “2I” ifadesi “2J” ifadesi ile değiştirilmiştir.

Protokol'ün 5. maddesinin 5. ve 6. fıkrasında geçen “Article 2I” ifadesi “2I ve 2J maddeleri” ifadesi ile değiştirilmiştir.

Protokol'ün 5. maddesinin 8 (iii) fıkrasından sonra şu fıkra eklenmiştir:

“8 (iv)

(a) Bu maddenin 1. fıkrası kapsamında faaliyet gösteren ve 2. maddenin 9. fıkrası uyarınca 2J maddesinde yer alan kontrol önlemlerine yönelik düzenlemelere tabi olan Taraflardan her biri; 2J maddesinin 1. fıkrasının (a)'dan (e)'ye kadar olan bentlerinde ve 2J maddesinin 3. fıkrasının (a)'dan (e)'ye kadar olan bentlerinde yer verilmiş olan kontrol önlemlerine uymayı erteleme ve söz konusu önlemleri aşağıda gösterildiği şekilde değiştirme hakkına sahiptir:

(i) 2024'ten 2028'e kadar: Yüzde 100

(ii) 2029'dan 2034'e kadar: Yüzde 90

(iii) 2035'ten 2039'a kadar: Yüzde 70

(iv) 2040'tan 2044'e kadar: Yüzde 50

(v) 2045 ve sonrası: Yüzde 20

(b) Yukarıdaki (a) bendine bakılmaksızın Taraflar, bu maddenin 1. fıkrası kapsamında faaliyet gösteren ve 2. maddenin 9. fıkrası uyarınca 2J maddesindeki kontrol önlemlerine yönelik tüm düzenlemelere tabi olan Tarafın, 2J maddesinin 1. fıkrasının (a)'dan (e)'ye kadar olan bentlerinde ve 2J maddesinin 3. fıkrasının (a)'dan (e)'ye kadar olan bentlerinde yer verilen kontrol önlemlerine uymayı erteleme ve bu önlemlerde aşağıda gösterildiği şekilde değiştirme hakkına sahip olduğuna karar verebilir:

(i) 2028'ten 2031'e kadar: Yüzde 100

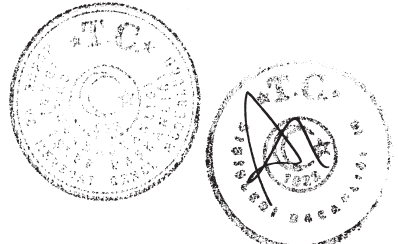
(ii) 2032'den 2036'ya kadar: Yüzde 90

(iii) 2037'den 2041'e kadar: Yüzde 80

(iv) 2042'den 2046'ya kadar: Yüzde 70

(v) 2047 ve sonrası: Yüzde 15

(c) Tüketim taban değerinin 2J maddesi kapsamında hesaplanması amacıyla bu maddenin 1. fıkrası kapsamında faaliyet gösteren Taraflardan her biri; 2020, 2021 ve 2022 yıllarına yönelik olarak F Eki'nde yer verilen kontrole tabi maddelerin hesaplanmış tüketim düzeylerinin ortalamasından ve bu maddenin 8 (iii) fıkrasında belirtilen C Eki 1. grup kontrole tabi maddelerin asgari tüketiminin yüzde altmış beşinden yararlanma hakkına sahiptir.

(d) Taraflar, yukarıda yer alan (c) bendine bakılmaksızın tüketim taban değerinin 2J maddesi kapsamında hesaplanması amacıyla bu maddenin 1. fıkrası kapsamında faaliyet gösteren bir Tarafın; 2024, 2025 ve 2026 yıllarına yönelik olarak F Eki'nde yer verilen kontrole tabi maddelerin hesaplanmış tüketim düzeylerinin ortalamasından ve bu maddenin 8 (iii) fıkrasında belirtilen C Eki 1. grup kontrole tabi maddelerin asgari tüketiminin yüzde altmış beşinden yararlanma hakkına sahip olduğuna karar verebilir.

(e) Tüketim taban değerinin 2J maddesi kapsamında hesaplanması amacıyla bu maddenin 1. fıkrası kapsamında faaliyet gösteren Taraflardan her biri; 2020, 2021 ve 2022 yıllarına yönelik olarak F Eki'nde yer verilen kontrole tabi maddelerin hesaplanmış üretim düzeylerinin ortalamasından ve bu maddenin 8 (iii) fıkrasında belirtilen C Eki 1. grup kontrole tabi maddelerin asgari üretiminin yüzde altmış beşinden yararlanma hakkına sahiptir.

(f) Taraflar, yukarıda yer alan (e) bendine bakılmaksızın üretim taban değerinin 2J maddesi doğrultusunda hesaplanması amacıyla bu maddenin 1. fıkrası uyarınca faaliyet gösteren ve F Eki'nde yer verilen kontrole tabi maddeleri üreten bir Tarafın; 2024, 2025 ve 2026 yıllarına yönelik olarak F Eki'nde yer verilen kontrole tabi maddelerin hesaplanmış üretim düzeylerinin ortalamasından ve bu maddenin 8 (iii) fıkrasında belirtilen C Eki 1. grup kontrole tabi maddelerin asgari üretiminin yüzde altmış beşinden yararlanma hakkına sahip olduğuna karar verebilir.

(g) Bu fıkranın (a)'dan (f)'ye kadar olan bentleri, Tarafların karar verdiği kriterlere bağlı olarak yüksek ortam sıcaklığı muafiyetinin uygulandığı ölçüde hesaplanmış üretim ve tüketim düzeyleri için geçerli olacaktır.

6. Madde

Protokol'ün 6. maddesinde geçen "2A'dan 2I'ya kadar" ifadesi "2A'dan 2J'ye kadar" ifadesi ile değiştirilmiştir.

7. Madde, 2., 3. ve 3 (iii) fıkraları

Protokol'ün 7. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "1991 yılına yönelik olarak E Eki'nde" ifadesinden sonra gelecek şekilde aşağıdaki ifade eklenmiştir:

"2011 ile 2013 yılları arasındaki döneme yönelik olarak F Eki'nde, ve 5. maddenin 1. fıkrası kapsamında faaliyet gösteren Tarafların, 2020 yılından 2022 yılına kadar olan döneme ait verileri sağlaması hariç olmak üzere, ancak 5. maddenin 8 (iv) fıkrasının (d) ve (f) bentlerine tabi olan 5. maddenin 1. fıkrası kapsamında faaliyet gösteren Taraflar, 2024 ile 2026 yılları arasındaki döneme ait verileri sağlar" ifadesi eklenmiştir.

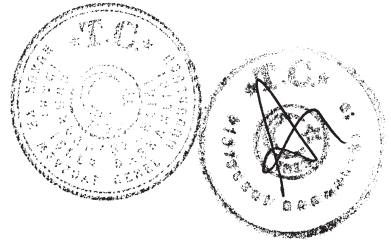
Protokol'ün 7. maddesinin 2. ve 3. fıkrasında geçen "C ve E" ifadesi "C, E ve F" ifadesi ile değiştirilmiştir.

7. maddeye, 3 (ii) fıkrasından sonra gelecek şekilde aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

"3 (iii) Taraflardan her biri, Protokol'ün 3. maddesinin 1 (d) fıkrası uyarınca tesis başına düşen ve F Eki'nde öngörülen 2. Grup kontrole tabi maddelerin yıllık emisyonları ile ilgili istatistiksel verileri Sekreteryaya'ya iletir."

7. Madde, 4. Fıkra

Protokol'ün 7. maddesinin 4. fıkrasında geçen "ile ilgili istatistiksel veriler" ve "ile ilgili bilgiler sağlar" ifadesinden önce "üretim" ifadesi getirilmiştir.

10. Madde, 1. fıkra

Protokol'ün 10. maddesinin 1. fıkrasında geçen "ve 2I maddesi" ifadesi " 2I maddesi ve 2J maddesi" ifadeleri ile değiştirilmiştir.

Protokol'ün 10. maddesinin 1 fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir:

"5. maddenin 1. fıkrası kapsamında faaliyet gösteren bir Tarafın, üzerinde mutabakata varılan ek maliyetleri karşılamasıyla sonuçlanabilecek başka bir finansman mekanizmasından yararlanmayı seçtiği durumlarda bunun söz konusu kısmı, bu Protokol'ün 10. maddesinde öngörülen finansman mekanizmasından karşılanamaz."

17. Madde

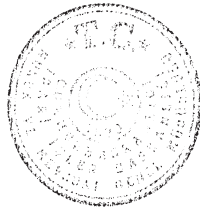
Protokol'ün 17. maddesinde geçen "2A'dan 2I'ya kadar" ifadesi "2A'dan 2J'ye kadar" ifadesi ile değiştirilmiştir.

A Eki

Protokol'ün A Eki'nde yer alan 1. Gruba ait tablo, aşağıdaki tablo ile değiştirilmiştir:

Grup	Madde	Ozonu İnceltme Potansiyeli*	100 Yıllık Küresel Isınma Potansiyeli
<i>1. Grup</i>			
CFCl ₃	(CFC-11)	1.0	4,750
CF ₂ Cl ₂	(CFC-12)	1.0	10,900
C ₂ F ₃ Cl ₃	(CFC-113)	0.8	6,130
C ₂ F ₄ Cl ₂	(CFC-114)	1.0	10,000
C ₂ F ₅ Cl	(CFC-115)	0.6	7,370

C Eki ve F Eki

Protokol'ün C Eki'nde yer alan 1. Gruba ait tablo, aşağıdaki tablo ile değiştirilmiştir:

Grup	Madde	İzomer Sayısı	Ozonu İnceltme Potansiyeli*	100 Yıllık Küresel Isınma Potansiyeli***
<i>1. Grup</i>				
CHFCl ₂	(HCFC-21)**	1	0.04	151
CHF ₂ Cl	(HCFC-22)**	1	0.055	1810
CH ₂ FCl	(HCFC-31)	1	0.02	
C ₂ HFCl ₄	(HCFC-121)	2	0.01-0.04	
C ₂ HF ₂ Cl ₃	(HCFC-122)	3	0.02-0.08	
C ₂ HF ₃ Cl ₂	(HCFC-123)	3	0.02-0.06	77
CHCl ₂ CF ₃	(HCFC-123)**	-	0.02	
C ₂ HF ₄ Cl	(HCFC-124)	2	0.02-0.04	609
CHFClCF ₃	(HCFC-124)**	-	0.022	
C ₂ H ₂ FCl ₃	(HCFC-131)	3	0.007-0.05	
C ₂ H ₂ F ₂ Cl ₂	(HCFC-132)	4	0.008-0.05	
C ₂ H ₂ F ₃ Cl	(HCFC-133)	3	0.02-0.06	
C ₂ H ₃ FCl ₂	(HCFC-141)	3	0.005-0.07	
CH ₃ CFCl ₂	(HCFC-141b)**	-	0.11	725
C ₂ H ₃ F ₂ Cl	(HCFC-142)	3	0.008-0.07	
CH ₃ CF ₂ Cl	(HCFC-142b)**	-	0.065	2310
C ₂ H ₄ FCl	(HCFC-151)	2	0.003-0.005	
C ₃ HFCl ₆	(HCFC-221)	5	0.015-0.07	
C ₃ HF ₂ Cl ₅	(HCFC-222)	9	0.01-0.09	
C ₃ HF ₃ Cl ₄	(HCFC-223)	12	0.01-0.08	
C ₃ HF ₄ Cl ₃	(HCFC-224)	12	0.01-0.09	
C ₃ HF ₅ Cl ₂	(HCFC-225)	9	0.02-0.07	
CF ₃ CF ₂ CHCl ₂	(HCFC-225ca)**	-	0.025	122
CF ₂ ClCF ₂ CHClF	(HCFC-225cb)**	-	0.033	96
C ₃ HF ₆ Cl	(HCFC-226)	5	0.02-0.10	
C ₃ H ₂ FCl ₅	(HCFC-231)	9	0.05-0.09	

C ₃ H ₂ F ₂ Cl ₄	(HCFC-232)	16	0.008-0.10	
C ₃ H ₂ F ₃ Cl ₃	(HCFC-233)	18	0.007-0.23	
C ₃ H ₂ F ₄ Cl ₂	(HCFC-234)	16	0.01-0.28	
C ₃ H ₂ F ₅ Cl	(HCFC-235)	9	0.03-0.52	
C ₃ H ₃ FCl ₄	(HCFC-241)	12	0.004-0.09	
C ₃ H ₃ F ₂ Cl ₃	(HCFC-242)	18	0.005-0.13	
C ₃ H ₃ F ₃ Cl ₂	(HCFC-243)	18	0.007-0.12	
C ₃ H ₃ F ₄ Cl	(HCFC-244)	12	0.009-0.14	
C ₃ H ₄ FCl ₃	(HCFC-251)	12	0.001-0.01	
C ₃ H ₄ F ₂ Cl ₂	(HCFC-252)	16	0.005-0.04	
C ₃ H ₄ F ₃ Cl	(HCFC-253)	12	0.003-0.03	
C ₃ H ₅ FCl ₂	(HCFC-261)	9	0.002-0.02	
C ₃ H ₅ F ₂ Cl	(HCFC-262)	9	0.002-0.02	
C ₃ H ₆ FCl	(HCFC-271)	5	0.001-0.03	

* Ozon İnceltme Potansiyelinin (OİP) grup halinde belirtildiği durumlarda, Protokol kapsamında o gruptaki en yüksek değerden yararlanılır. Tek bir değer olarak listelenen OİP'ler, laboratuvar ölçümlerine dayalı hesaplamalarla belirlenmiştir. Bir grup olarak listelenenler ise, tahminler doğrultusunda belirlenmiş olup kesinliği daha azdır. Grup, izomerik grup anlamına gelir. Üst değer, en yüksek OİP'li izomerin OİP değeri olup alt değer ise en düşük OİP'li izomerin OİP değeridir.

** Karşısında listelenen OİP değerleri ile birlikte Protokol doğrultusunda kullanılacak, ticari açıdan en uygun maddeleri ifade eder.

*** Küresel ısınma potansiyeli belirtilmemiş maddeler için varsayılan 0 değeri, 2. maddenin 9 (a) (ii) fıkrasında öngörülen yöntemle küresel ısınma potansiyel değeri dahil edilene kadar geçerliliğini sürdürür.

E Eki'nden sonra Protokol'e şu ek yapılmıştır: "F Eki: *Kontrol tabi maddeler*

Grup	Madde	100 Yıllık Küresel Isınma Potansiyeli
<i>I. Grup</i>		
CHF ₂ CHF ₂	HFC-134	1,100
CH ₂ FCF ₃	HFC-134a	1,430
CH ₂ FCHF ₂	HFC-143	353
CHF ₂ CH ₂ CF ₃	HFC-245fa	0,30
CF ₃ CH ₂ CF ₂ CH ₃	HFC-365mfc	794

CF ₃ CHF ₂ CF ₃	HFC-227ea	3,220
CH ₂ FCF ₂ CF ₃	HFC-236cb	1,340
CHF ₂ CHF ₂ CF ₃	HFC-236ea	1,370
CF ₃ CH ₂ CF ₃	HFC-236fa	9,810
CH ₂ FCF ₂ CHF ₂	HFC-245ca	693
CF ₃ CHFCH ₂ FCF ₂ CF ₃	HFC-43-10mee	1,640
CH ₂ F ₂	HFC-32	675
CHF ₂ CF ₃	HFC-125	3,500
CH ₃ CF ₃	HFC-143a	4,470
CH ₃ F	HFC-41	92
CH ₂ FCH ₂ F	HFC-152	53
CH ₃ CHF ₂	HFC-152a	124
2. Grup		
CHF ₃	HFC-23	14,800

2. Madde: 1999 Değişikliği ile İlişkisi

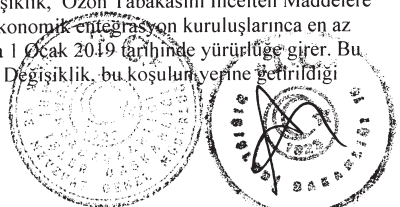
Hiçbir Devlet veya bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu, 3 Aralık 1999 tarihinde Pekin'deki Tarafların On Birinci Toplantısı'nda kabul edilen Değişikliğe yönelik önceden veya eş zamanlı olarak onay, kabul veya uygun bulma veya katılım belgesi tevdi etmedikçe bu Değişiklik için benzer bir belge tevdi edemez.

3. Madde: Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Kyoto Protokolü ile İlişkisi

Bu Değişikliğin amacı, hidroflorokarbonları Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin 4. ve 12. maddelerinde veya Kyoto Protokolü'nün 2., 5., 7., ve 10. maddelerinde öngörülen taahhüt kapsamının dışında tutmak değildir.

4. Madde: Yürürlük Tarihi

1. Aşağıdaki 2. fıkrada belirtilen durumlar haricinde bu Değişiklik, Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Montreal Protokolü'ne Taraf olan Devletler veya bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşlarının en az yirmi onay, kabul veya uygun bulma belgesi tevdi edilmesi şartıyla 1 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe girer. Bu koşulun söz konusu tarihe kadar yerine getirilememesi durumunda Değişiklik, bu koşullar yerine getirildiği tarihten sonraki doksanncı günde yürürlüğe girer.

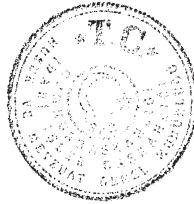
2. Bu Değişikliğin 1. maddesinde yer verilen ve Protokol'ün tarafı olmayanlar ile yapılan ticaretin denetimine yönelik Protokol'ün 4. maddesi ile ilgili değişiklikler, Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Montreal Protokolü'ne Taraf olan Devletler veya bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşlarınca en az yetmiş onay, kabul veya uygun bulma belgesinin tevdi edilmesi şartıyla 1 Ocak 2033 tarihinde yürürlüğe girer. Bu koşulun söz konusu tarihe kadar yerine getirilememesi durumunda Değişiklik, bu koşulun yerine getirildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girer.

3. 1. ve 2. fıkralar kapsamında bölgesel bir ekonomik entegrasyon kuruluşu tarafından tevdi edilen bu tür belgeler, söz konusu kuruluşa üye devletlerin tevdi ettiği belgelere ilave olarak kabul edilemez.

4. 1. ve 2. fıkrada öngörüldüğü şekilde bu Değişiklik, yürürlüğe girmesini müteakiben, Protokolün diğer tüm Tarafları için onay, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi ettiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girer.

5. Madde: Geçici Uygulama

Taraflardan herhangi biri, bu Değişiklik yürürlüğe girmeden önce herhangi bir zaman, 2J maddesinde öngörülen herhangi bir kontrol önlemini ve yine bu Değişiklik yürürlüğe girinceye kadar 7. maddede açıklanan ilgili bildirim yükümlülüklerini geçici olarak uygulayacağını beyan edebilir.

BEYAN

Türkiye'nin "Kigali Değişikliği (2016): Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısı'nda Üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolü'ne Yönelik Değişiklik"i onaylaması hiçbir şekilde BM Çevre Programının etkinlikleri çerçevesinde, Türkiye'nin diplomatik ilişkisi bulunmayan ülkelerle herhangi bir ilişkiye girmeye yükümlü olduğu şeklinde yorumlanmamalıdır.

